

Evaluatie JOGG Heerlen | Schooljaar 2014-2015

Auteur

JOGG regisseur | Mandy Braun

Geleenbeeklaan 2

6166 GR Geleen

06 - 25 05 43 72

Mandy.Braun@ggdzl.nl

www.ggdzl.nl/jogg

Opdrachtgever

Gemeente Heerlen

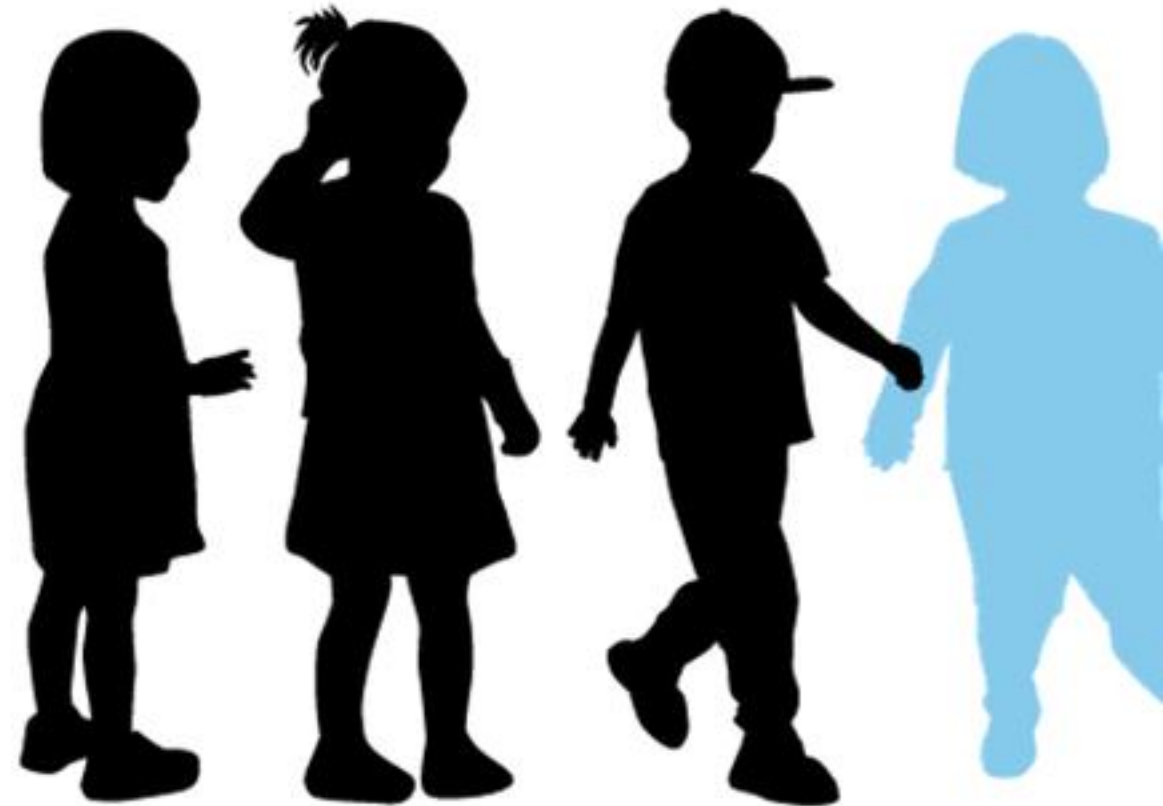
Geleenstraat 25-27

6411 HP Heerlen

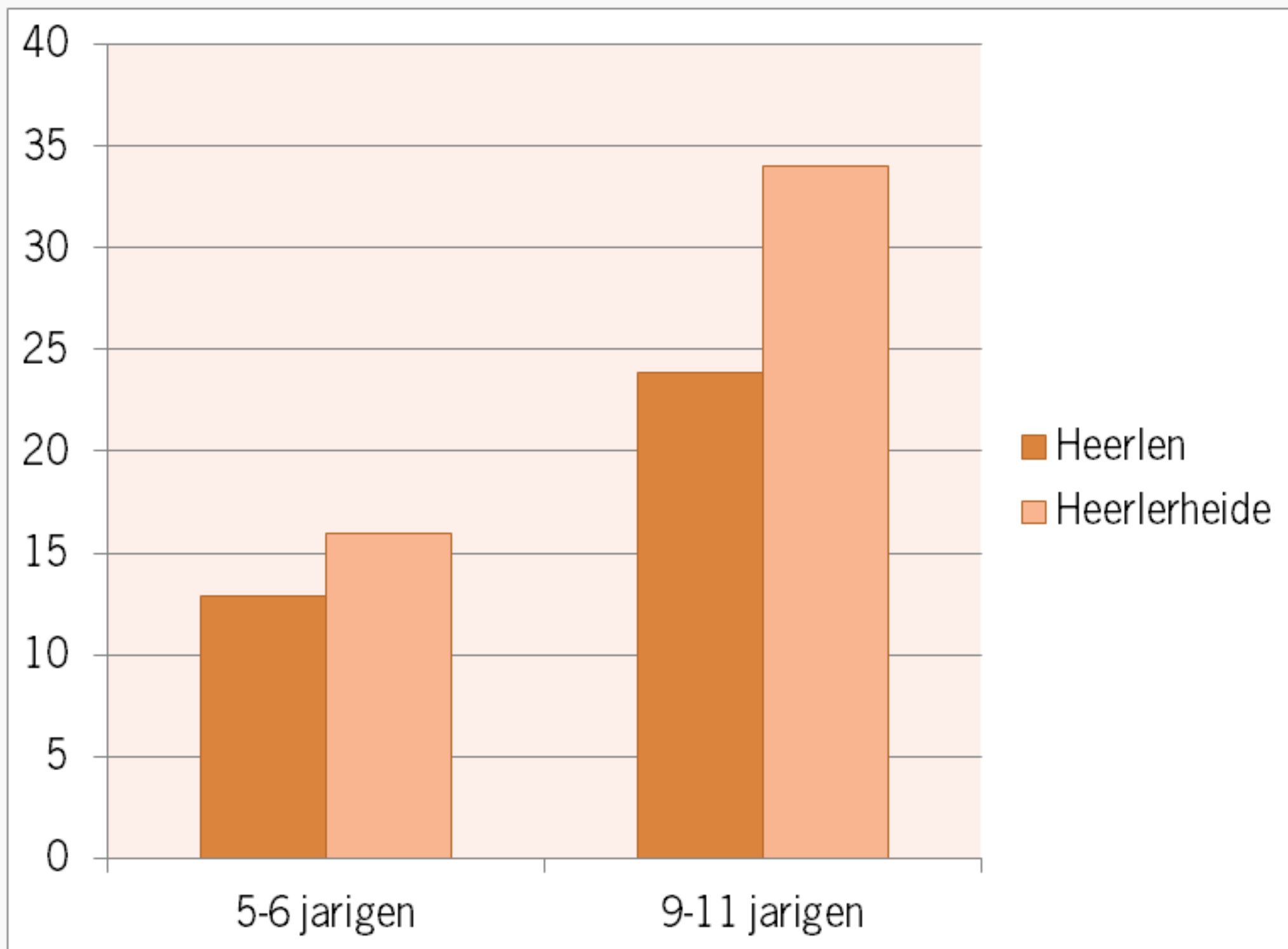
Inhoud

- JOGG Heerlen
- Behaalde doelen
- Organisatiestructuur
- Doelgroepen
- Startbijeenkomst
- O-meting
- Gezonde Schoolkantines
- Campagne DrinkWater
- Drankenbord
- Voornemens 2015 - 2016

jongeren op gezond gewicht

Figuur Overgewicht (overgewicht en obesitas) van kinderen in Heerlen en Heerlerheide (in %)

Bron: Een nieuwe kijk op gezondheid in Heerlen, IVTV 2015

Ambitie voor JOGG Heerlen:

‘Terugdringen van overgewicht bij jongeren (0-19 jaar). Hierbij streven we naar een toename van gezonde leefstijl, willen we de cijfers en het probleem overgewicht kwantificeren en zoomen we in op gedragsverandering.’

Focus in Heerlen:

- Stadsdeel Heerlerheide
- Doelgroep 0-12 jaar

JOGG Heerlen

Jongeren Op Gezond Gewicht, JOGG, is de beweging voor een gezonde omgeving en een gezonde jeugd. Iedereen in de gemeente zet zich in om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken.

Het doel van de JOGG-aanpak is het verminderen van het aantal kinderen met overgewicht en obesitas. Om dit te bereiken worden kinderen gestimuleerd om meer te bewegen en in totaal minder calorieën op een dag te eten.

Voor het veranderen van gedrag zijn veranderingen nodig op gebieden als:

- kennis
- vaardigheden
- houding
- veronderstellingen

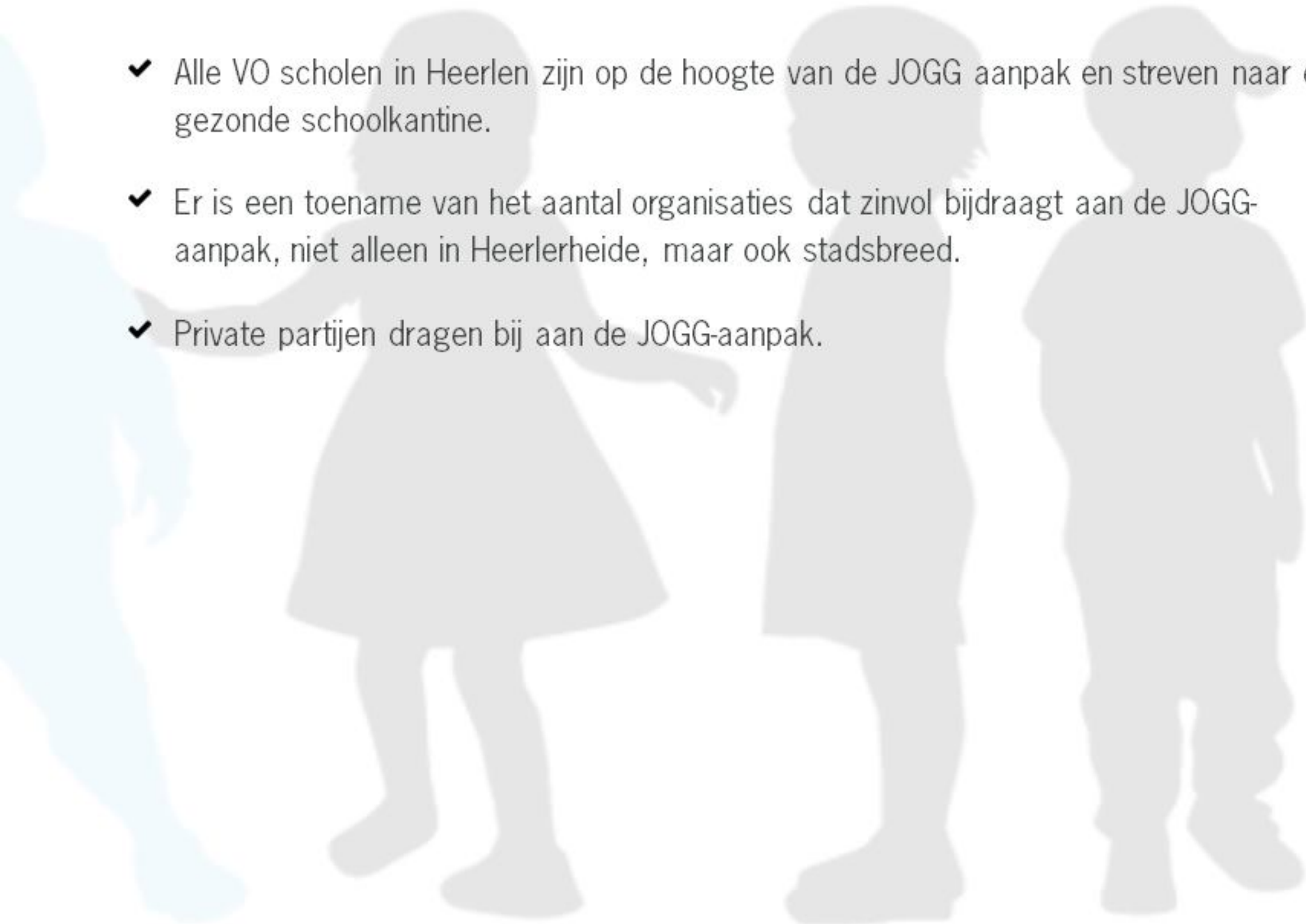
De sociale en fysieke omgeving speelt ook een belangrijke rol in de gedragsverandering en het gedragsbehoud.

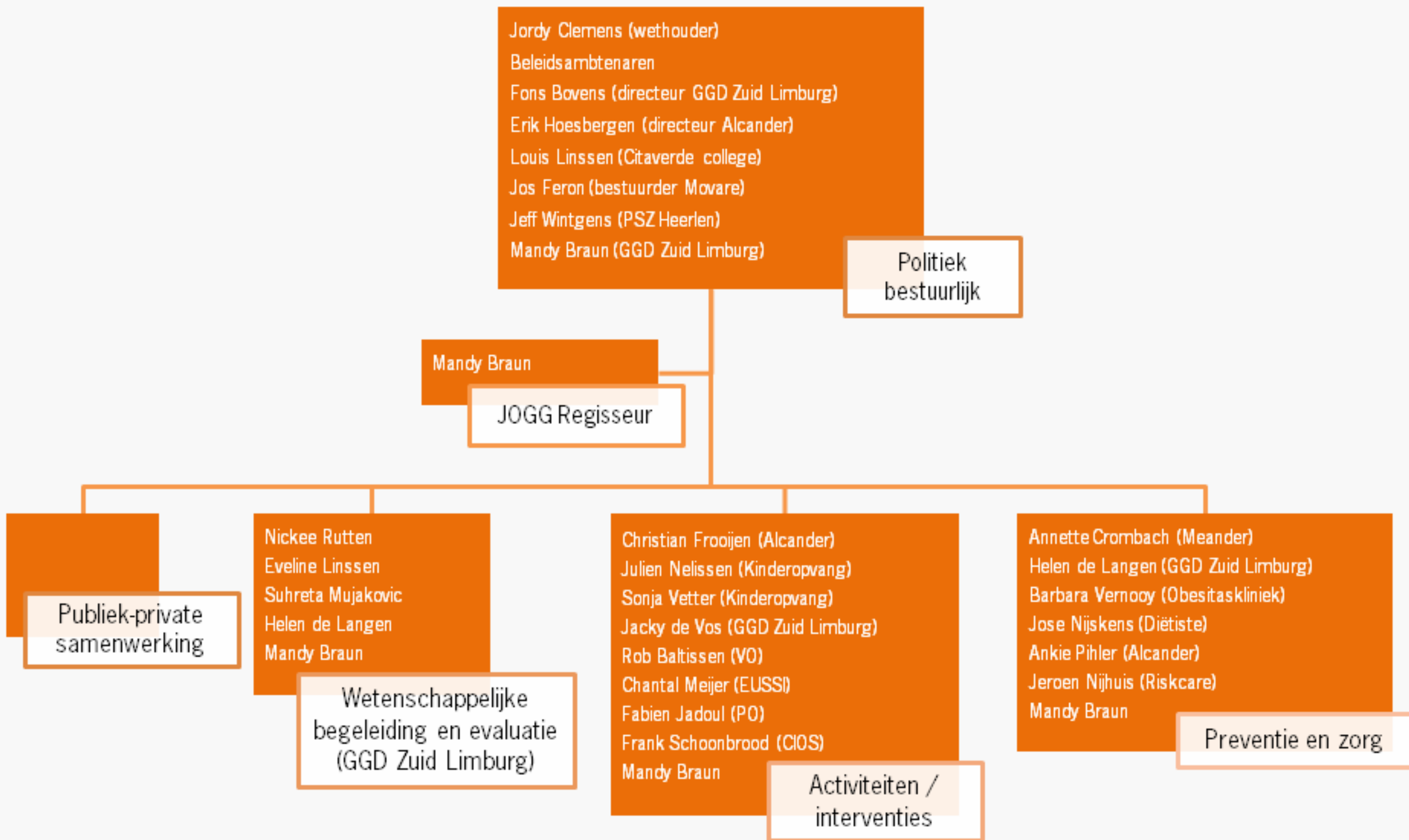
Behaalde doelen | 2014 - 2015

- ✓ Per september 2015 staat er een projectorganisatie voor JOGG Heerlen met een stuurgroep en verschillende werkgroepen en is een heldere taakverdeling afgesproken.
- ✓ De financiële kaders en afspraken zijn helder.
- ✓ De wijkbewoners zijn vanaf het begin actief betrokken bij JOGG.
- ✓ Vanaf de startbijeenkomst worden zoveel mogelijk activiteiten op het gebied van bewegen en voeding in Heerlerheide in verbinding gebracht met JOGG en worden regelmatig activiteiten onder de JOGG-vlag georganiseerd.
- ✓ Het thema Jongeren op Gezond Gewicht wordt zoveel mogelijk gebruikt in communicatie-uitingen van beweeg- en voedingsactiviteiten.
- ✓ Private partners werken op wijkniveau in een aantal JOGG-projecten samen.
- ✓ Het thema 'drink water' wordt geïntroduceerd bij de kinderopvang, basisscholen, voortgezet onderwijsscholen, in de wijk en bij bestaande activiteiten.

Behaalde doelen | Middellange termijn (output en proces 0,5 tot 2 jaar)

- ✓ Alle VO scholen in Heerlen zijn op de hoogte van de JOGG aanpak en streven naar een gezonde schoolkantine.
- ✓ Er is een toename van het aantal organisaties dat zinvol bijdraagt aan de JOGG-aanpak, niet alleen in Heerlerheide, maar ook stadsbreed.
- ✓ Private partijen dragen bij aan de JOGG-aanpak.

Stuurgroep

Stuurgroep komt in september/oktober 2015 bij elkaar.

Publiek-private samenwerking

Diverse partijen zijn op dit moment wel al betrokken bij JOGG Heerlen en leveren op verschillende manieren input. De vorming van de werkgroep zal in 2015-2016 plaats vinden.

Wetenschappelijke begeleiding en evaluatie

✓ Zeer actieve werkgroep. Evaluatieplan voor 3 jaar is geschreven.

Activiteiten / interventies

✓ Zeer actieve werkgroep. Plan van aanpak 2015-2016 is in september/oktober 2015 klaar.

Preventie en zorg

✓ Werkgroep komt in september/oktober voor het eerst bij elkaar.

Doelgroep

6 basisscholen in Heerlerheide:

- De Ganzerik
- St. Paulus
- Frans Postma
- Gerardus Majella
- De Schakel
- MijnSpoor

Acties 2014-2015

- ✓ Kennismakingsgesprek en introductie JOGG op alle 6 de basisscholen
- ✓ Afstemmingsoverleg met de 6 basisscholen gezamenlijk. Onderwerp: plan van aanpak JOGG Heerlerheide en gezondheidsbeleid.
- ✓ 0-meting uitgevoerd op alle 6 de scholen
- ✓ Plan van aanpak DrinkWater campagne samengesteld
- ✓ Voorbereidend werk verricht voor de DrinkWater campagne
- ✓ Voorbereidingen getroffen voor de kick off in september 2015

Doelgroep

7 peuterspeelzalen in Heerlen:

- Heitje
- Puk
- Pino
- Belhameltjes
- Kempke
- Pip
- Ukkepukkehut

Acties 2014-2015

- ✓ Introductie JOGG bij peuterspeelzaalwerk Heerlen
- ✓ Gezondheidsbeleid besproken
- ✓ Nationaal voorleesontbijt samen met peuterspeelzaalwerk Heerlen, de Rabobank en JOGG Heerlen georganiseerd, ouders van 22 peuterspeelzalen hebben hier de cursus 'gezonde voeding en inkomen' gratis aangeboden gekregen
- ✓ Plan van aanpak DrinkWater campagne gezamenlijk samengesteld
- ✓ Voorbereidingen getroffen voor de uitwerking van de DrinkWater campagne

De JOGG aanpak wordt uiteindelijk ingezet op alle 22 zalen van peuterspeelzaalwerk Heerlen.

In Heerlerheide liggen 7 peuterspeelzalen. Zij zijn volop betrokken bij JOGG Heerlen. De overige 15 peuterspeelzalen gaan in de toekomst ook met JOGG aan de slag, met name met de DrinkWater campagne. Met deze campagne worden 700 peuters bereikt!

Doelgroep

11 VO-scholen in Heerlen:

- Sintermeertencollege
- Bernardinuscollege
- CITAVERDE College
- Beroepscollege Parkstad Limburg
- Catharinaschool (V)SO voor ZMLK
- Emmacollege Heerlen (LVO parkstad)
- St Jancollege (LVO parkstad)
- Grotius College - LVO Parkstad
- De Buitenhof
- De Zonnewijzer VSO-AUTI
- Broeklandcollege

Acties 2014-2015

- ✓ Introductie JOGG Heerlen op de 11 VO scholen in de gemeente
- ✓ Gezonde kantine en watertappunt besproken op iedere VO school
- ✓ Voedingscentrum uitgenodigd voor een kantine scan op verschillende VO scholen
- ✓ Bernardinuscollege ondersteund bij het opzetten van een DrinkWater campagne

Startbijeenkomst 4 maart 2015

Officiële start voor gemeente Heerlen als JOGG gemeente

Om JOGG Heerlen een spetterende start te geven werd woensdagmorgen **4 maart de JOGG startbijeenkomst** georganiseerd. Met maar liefst vijftig aanwezige personen vanuit de praktijk bleek er in Heerlen veel draagvlak te zijn om te werken aan een gezonde leefstijl.

Deelnemers kwamen vanuit o.a. de kinderopvang, het onderwijs, welzijnswerk, sportaanbieders, GGD. Ook de private partijen waren vertegenwoordigd, zoals de Rabobank, EUSSI fruit, MEES Catering en Weller.

Na het verstrekken van algemene informatie over JOGG en uitgebreidere informatie over de JOGG Heerlen aanpak zijn de groepen verdeeld en aan de hand van vier vragen hebben de deelnemers nagedacht en gesproken over kansen en mogelijkheden om gezond gewicht/gezonde leefstijl te stimuleren, kansen/mogelijkheden om overgewicht aan te pakken en heeft men nagedacht over welke bijdrage men in deze gehele aanpak kan leveren.

De ochtend is feestelijk geëindigd met het in ontvangst nemen van het JOGG Heerlen bord.

Acht peuters van peuterspeelzaalwerk Heerlen kwamen fietsend, lopend en spelend de zaal binnen, deden een vrolijk dansje met het hele publiek, en uiteindelijk werd het JOGG Heerlen bord overhandigd aan beide wethouders.

De deelnemers hebben de ochtend afgesloten met een heerlijke netwerklunch, mogelijk gemaakt door MEES catering, en zijn met veel inspiratie naar huis gegaan. ●

5 basisscholen in Heerlen hebben de vragenlijst ook ontvangen en zijn daarmee controlescholen:

- De Regenboog
- Broederschool
- Hoensbroek Zuid
- Basisschool Eikenderveld
- Basisschool Tarcisius

0-meting basisscholen Heerlerheide

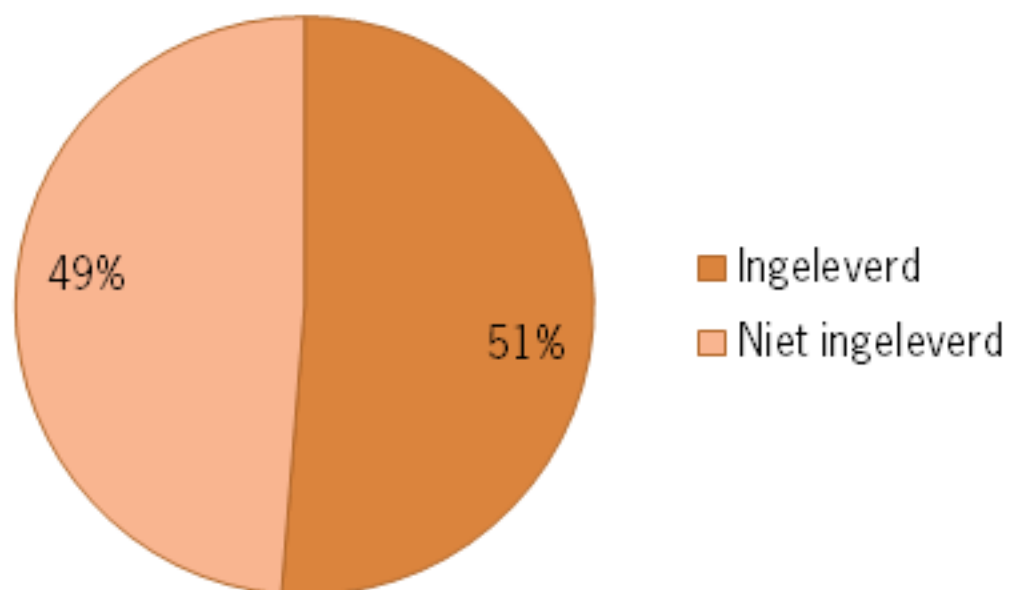
In de periode mei, juni en juli hebben de ouders van de 6 basisscholen in Heerlerheide een vragenlijst ontvangen om inzicht te krijgen in de vrijetijdsbesteding, het eet-, beweeg- en drinkgedrag van alle leerlingen.

De resultaten van de vragenlijsten, beschikbaar in september 2015, worden tevens gebruikt om meer en betere activiteiten te organiseren voor de kinderen. Zodat kinderen plezier hebben en voldoende kunnen bewegen. Ook zullen er nieuwe activiteiten georganiseerd worden in het nieuwe schooljaar.

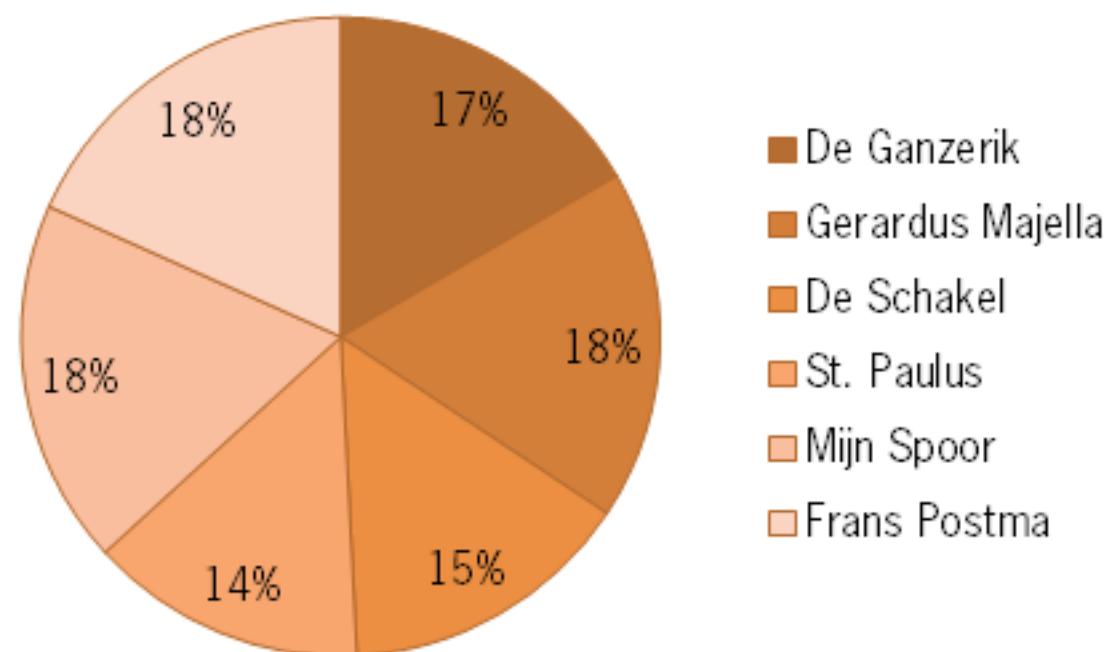
‘11 basisscholen in Heerlerheide hebben in de periode mei t/m juli 2015 een vragenlijst ontvangen om beter inzicht te krijgen in de vrijetijdsbesteding, het eet-, beweeg- en drinkgedrag van alle leerlingen.’

Figuur Respons 0-meting basisscholen Heerlerheide (in%)

Respons basisscholen Heerlerheide totaal

Respons basisscholen ten opzichte van elkaar

Initiatieven rondom DrinkWater in de wijk tot nu toe:

Peuterspeelzaalwerk Heerlen:

Nationaal voorleesontbijt
in combinatie met de
DrinkWater campagne

Alcander:

Alcander werkt mee aan de
DrinkWater campagne,
bijvoorbeeld tijdens de
koningsspelen, kindervakantie-
werk, naschoolse activiteiten,
gymlessen.

Speeltuin 't Heksenpretje in Heksenberg:

Plan van aanpak voor kinderopvang
(met name peuterspeelzalen) én voor
het basisonderwijs. Deze plannen
worden in september 2015 door alle
partijen goedgekeurd waarmee men
vervolgens actief aan de slag gaat
met de DrinkWater campagne in
schooljaar 2015-2016.

7 VO scholen in Heerlen hebben nu een gezonde kantine en ontvangen hiervoor de Gezonde Schoolkantine schaal:

- VSO De Buitenhof
- VSO Catharinaschool
- Citaverde college
- Grotius college
- St. Jan college
- St. Meertencollege
- BCPL De Therme

7 gezonde schoolkantines in Heerlen!

Doel behaald 'Alle 11 VO scholen in Heerlen zijn op de hoogte van de JOGG aanpak en minimaal 5 hebben een gezonde schoolkantine.'

De kernboodschap van de thema-aanpak DrinkWater:

‘Water drinken wordt weer heel gewoon.

Met de aanpak DrinkWater maakt JOGG water drinken gemakkelijk en aantrekkelijk.

Bestaande kranen, waterkoelers, watertappunten en waterflesjes worden zichtbaar en toegankelijk gemaakt. Water is in Nederland overal aanwezig. Water drinken levert een positieve bijdrage aan de preventie van overgewicht.’

JOGG Heerlen gaat met de DrinkWater aanpak aan de slag bij de 22 peuterspeelzalen in Heerlen en de 6 basisscholen in Heerlerheide.

Vaststellen en voorbereidingen DrinkWater thema

Binnen EPODE - het succesvolle Franse programma waarop JOGG is gebaseerd - is de thema-aanpak erg succesvol. Iedereen in de wijk geeft langdurig (zeker 9 maanden) extra aandacht aan een thema. Dit gebaseerd op een specifieke concrete gedragsverandering, op voeding of bewegen, waar activiteiten in de wijk op aan sluiten. Binnen de JOGG-gemeenten is er ook behoefte aan een soortgelijke thema-aanpak.

Een thema maakt de JOGG-aanpak concreter. Het versnelt het proces (integrale samenwerking, de 5 pijlers van JOGG, communicatie) en geeft focus. Een overkoepelend thema maakt het gemakkelijker om concreet kennis te delen tussen gemeenten. Zo wordt de JOGG-beweging groter.

Voorleesontbijt 2015: de boeken zijn jarig!

Woensdag 21 januari gingen de nationale Voorleesdagen van start. Een groot deel van de peuterspeelzalen van Peuterspeelzaalwerk Heerlen (PWH) vierden dat met een Voorleesontbijt. “Het is boekendag”, wist een peuter te vertellen, “de boeken zijn jarig.”

Lezen en voorlezen is een heel belangrijk onderdeel binnen het programma van de 22 peuterspeelzalen van PWH. Iedere zaal beschikt onder andere over een leeshoek, een voorleescoördinator en ieder jaar is er tijdens de Voorleesdagen extra aandacht voor boeken en (voor)lezen. Dit jaar was het thema ‘Mannen/vaders lezen voor’. Iedere peuterspeelzaal bereidde een eigen programma voor met een voorleesmoment en een gezond ontbijt. De Heerlense wethouder Jordy Clemens, Jeugdgezondheidszorg en Jeugdzaken, las voor in peuterspeelzaal de Belhameltjes in Heerlerheide. Ook hield de wethouder in het kader van Jongeren Op Gezond Gewicht in de gemeente Heerlen een praatje over water. Water is gezond om te drinken en ook lekker. De wethouder verklapte aan de peuters dat hij het wel leuk vond om aan de kraan te drinken, maar dat dat vaak zo knoeit.

Daarom kreeg de peuterspeelzaal een ‘tapi’, een hulpstuk dat je om de kraan klemt, om zo gemakkelijker een slokje water uit de kraan te nemen. En omdat het zo gezond is, proostten alle peuters met wethouder Clemens en Mandy Braun van JOGG-gemeente Heerlen met een fris glaasje water. Braun: “Met deze presentatie werd het startschot gegeven voor het project ‘Ik kies voor drinkwater’, dat de komende tijd zal worden uitgedragen onder alle jongeren in Heerlen. Met de campagne DrinkWater, willen wij water drinken gemakkelijker en aantrekkelijker maken. Want, zo luidt de boodschap, water drinken levert een positieve bijdrage aan de preventie van overgewicht.” »

Mandy Braun, JOGG regisseur:

‘Met de campagne DrinkWater, willen wij water drinken gemakkelijker en aantrekkelijker maken. Want, zo luidt de boodschap, water drinken levert een positieve bijdrage aan de preventie van overgewicht.’

»

In aansluiting hierop bood Christel Noortmann namens Rabobank Parkstad Limburg de cursus ‘Gezond omgaan met voeding en inkomen’ gratis aan aan de ouders van peuters van PWH. Gezonde voeding is een onderwerp dat bij PWH in 2015, in samenwerking met Rabobank Parkstad Limburg en Jongeren Op Gezond Gewicht Heerlen op verschillende momenten en met uiteenlopende activiteiten veel aandacht zal krijgen. Daarnaast bood de Rabobank het peuterspeelzaalwerk een kleine bibliotheek aan, die bestaat uit een boekenpakket voor kinderen tussen de 0 en 4 jaar. Dat gebeurde in peuterspeelzaal de Bijtjes onder het toezien van de peuters en juffen. Noortmann: “Vaders kunnen in de peuterspeelzaal een boek lenen en aan hun peuter voorlezen. Hiermee wordt gestart in vier peuterspeelzalen en na verloop van tijd rouleren de boeken, zodat uiteindelijk alle zalen de mogelijkheid hebben gehad om de boeken uit te lenen.”

Directeur-bestuurder Jeff Wintgens sloot het Voorleesontbijt in peuterspeelzaal de Bijtjes af. Hij las voor uit het boek ‘Boer Boris gaat naar zee’, over een boer die op vakantie gaat naar zee en zijn koe, paard kippen en nog veel meer meeneemt. “Wat nemen jullie mee als je op vakantie gaat”, wilde Wintgens van de peuters weten. “Boeken”, klonk het enthousiast. ●

Weet jij wat je drinkt?

Het Drankenbord wordt op de volgende plaatsen/locaties ingezet in Heerlen:

- basisscholen
- voortgezet onderwijscholen
- wijken
- welzijnswerk
- peuterspeelzaal
- gemeenten
- enz.

Drankenbord

Als kinderen meer water zouden drinken in plaats van zoete drankjes zou dat bijdragen aan gezond gewicht onder jongeren. Om het water drinken te stimuleren heeft de GGD Zuid Limburg, in samenwerking met JOGG Heerlen, WML en Rabobank in 2015 een Drankenbord op maat ontwikkeld voor de regio.

Het doel van het Drankenbord en de toolkit is het stimuleren van water drinken en daardoor een bijdrage leveren aan de gezonde leefstijl van kinderen. We willen de kinderen inzicht geven in de keuze mogelijkheden en stimuleren de gezonde keuze te maken.

In de praktijk betekent dat scholen aan de slag gaan met de toolkit (lesprogramma) waarbij ter ondersteuning een poster wordt geleverd. Deze is in verschillende formaten leverbaar. Je kunt hier echte pakjes/blikjes/bekertjes drinken bevestigen en door middel van suikerklontjes aangeven hoeveel suiker er in het drankje zit. Daarnaast ga je met behulp van de toolkit het aantal minuten lopen of fietsen berekenen die ervoor nodig zijn om het drankje te verbranden. Dit vermelden de leerlingen dan ook op de poster.

Water is de gezonde keuze en staat dan ook centraal op dit Drankenbord. Daarnaast kan er ook een kant en klare poster worden ingezet voor wachtkamer, jongerenwerk, etc.

Voornemens | schooljaar 2015 - 2016

- Kick off week voor kinderen op 6 basisscholen in Heerlerheide.
- Drink water campagne starten op 6 basisscholen en 22 peuterspeelzalen in Heerlen met een bereik van 1400 leerlingen en 700 peuters.
- Alle 11 VO scholen benaderen voor het aanvragen van het vignet Gezonde school, deelcertificaat voeding en/of bewegen.
- 50% van alle VO scholen begeleiden naar de aanvraag van het vignet Gezonde school, deelcertificaat voeding en/of bewegen.
- Bijeenkomst organiseren voor alle betrokken professionals (vervolg startbijeenkomst).
- Publiek private samenwerking stimuleren.
- Stuurgroep starten.

Dit is een uitgave van:
De Geneeskundige Gezondheidsdienst (GGD) Zuid Limburg
Postbus 2022 – 6160 HA Geleen
T 046 850 66 66 – F 046 850 66 67
info@ggdzl.nl www.ggdzl.nl

Missie GGD Zuid Limburg

De GGD Zuid Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.

GGD is een gemeentelijke dienst

De GGD is een onderdeel van de gemeenten. Gemeenten hebben de taak om de lokale publieke belangen op het gebied van volksgezondheid te behartigen. Gemeenten bepalen het gezondheidsbeleid en voeren de totale regie op de lokale uitvoeringsprogramma's. De GGD adviseert gemeenten hierbij, levert data en kennis, verbindt partijen en is aanjager van processen die moeten leiden tot een betere gezondheid van de Zuid-Limburgers.

Augustus 2015